

HOGE VERTEGENWOORDIGER
VAN DE UNIE VOOR
BUITENLANDSE ZAKEN
EN VEILIGHEIDSBELEID

Brussel, 26.4.2017
JOIN(2017) 16 final

GEZAMENLIJK VERSLAG AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

Speciale administratieve regio Hongkong: Jaarverslag 2016

GEZAMENLIJK VERSLAG AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

Speciale administratieve regio Hongkong: Jaarverslag 2016

Samenvatting

Sinds de overdracht van Hongkong aan de Volksrepubliek China in 1997 hebben de Europese Unie (EU) en haar lidstaten de politieke en economische ontwikkelingen in de speciale administratieve regio (SAR) Hongkong binnen het kader van het beginsel "één land, twee systemen" op de voet gevolgd. De EU onderschrijft een één-China-politiek en ondersteunt het "één land, twee systemen"-beginsel en de uitvoering ervan. Volgens de afspraak van 1997 met het Europees Parlement wordt over de ontwikkelingen in Hongkong jaarlijks een verslag gepubliceerd door de Europese Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden. Dit is inmiddels het negentiende jaarverslag, en heeft betrekking op 2016.

Het jaar 2016 was in politiek opzicht een problematisch jaar voor de SAR Hongkong en voor het functioneren van het "één land, twee systemen"-beginsel. De maatschappij in Hongkong is meer gepolariseerd geraakt. Er ontstaat bij veel mensen steeds grotere bezorgdheid over de toekomst van Hongkong na 2047, de datum tot wanneer de toepassing van het beginsel "één land, twee systemen" door de basiswet van Hongkong wordt gegarandeerd. Het jaar 2016 werd ook gekenmerkt door aanhoudende bezorgdheid over de vermiste uitgevers, de rellen van Mong Kok, de opkomst van politieke bewegingen die zelfbestuur of zelfs onafhankelijkheid nastreven, de verkiezingen voor de wetgevende raad, de diskwalificatie van twee wetgevers die voor onafhankelijkheid zijn, het besluit van het Permanent Comité van het Nationaal Volkscongres tot interpretatie van de bepalingen van de basiswet inzake eedaflegging, de verkiezingen voor de Verkiezingscommissie en de voorbereidingen van de verkiezingen van de regeringsleider.

De zaak van de vijf uitgevers die sinds 2015 zijn vermist, wordt door de EU beschouwd als de meest ernstige uitdaging voor de basiswet en voor het "één land, twee systemen"-beginsel sinds de overdracht in 1997. Deze zaak bleef onopgelost en de omstandigheden van de verdwijning moeten nog steeds worden opgeklaard. Een van de uitgevers bleef in hechtenis zonder formeel in staat van beschuldiging te zijn gesteld.

Ondanks de hierboven vermelde problemen is het beginsel "één land, twee systemen" over het algemeen goed blijven functioneren in 2016.

Het gerecht heeft verder blijk gegeven van zijn onafhankelijkheid en de strikte naleving van de beginselen van een billijke rechtsgang, ondanks diverse politiek gevoelige rechterlijke toetsingen en de interpretatie van de basiswet door het Permanent Comité van het Nationaal Volkscongres.

De beginselen van de rechtsstaat bleven de richtsnoeren voor de overheid, de bedrijfswereld en de gehele bevolking. Corruptiebestrijding bleef een topprioriteit en er waren positieve

indicatoren op het vlak van behoorlijk bestuur. Hongkong kwam op de veertiende plaats op de corruptieperceptie-index van Transparency International.

Over het algemeen worden de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van informatie gerespecteerd. Er kan echter een negatieve trend worden geconstateerd wat betreft de persvrijheid en in de uitgeverswereld, als gevolg van voorzichtigheid en zelfcensuur bij de verslaggeving over ontwikkelingen van het binnenlandse en buitenlandse beleid van de Volksrepubliek China. De verdwijning van de uitgevers heeft daartoe bijgedragen.

Hongkong bleef een concurrerend internationaal zakencentrum en financieel centrum, alsook 's werelds belangrijkste knooppunt voor de handel met het Chinese vasteland. Hongkong is ook de voornaamste proeftuin voor de hervorming van de Chinese kapitaalmarkt. Om de nieuwe uitdagingen van het digitale tijdperk aan te gaan streeft Hongkong ernaar zijn groeistrategie te heroriënteren door zich te begeven op het terrein van technologie en innovatie. De rechtsstaat, een transparant regelgevend kader, een erg laag corruptieniveau en misdadcijfer, gecombineerd met een doeltreffend bestuur en een onafhankelijke rechterlijke macht hebben bijgedragen tot het behoud en de bevordering van een gunstig investeringsklimaat dat aan de basis ligt van het succes van Hongkong.

De EU moedigt de SAR Hongkong en de centrale overheid van China aan om de hervorming van het kiesstelsel overeenkomstig de basiswet te hervatten en tot een akkoord te komen over een kiesstelsel dat democratisch, eerlijk, open en transparant is. Met de invoering van het algemene stemrecht zou de regering kunnen rekenen op grotere steun bij de bevolking en meer legitimiteit bij het nastreven van de economische doelstellingen van Hongkong en het aanpakken van de sociale problemen, zoals de sociaal-economische en inter-generatiele kloof in Hongkong. De record-opkomst voor de verkiezingen voor de wetgevende raad en voor de Verkiezingscommissie wijst erop dat de bevolking er zeer op uit is een actieve rol te spelen in het politieke leven om over de toekomst van de SAR te beschikken.

Politieke ontwikkelingen

Het politieke klimaat in Hongkong bleef sterk gepolariseerd tussen het regeringsgezinde en het pro-democratische kamp. De spanningen liepen nog op door de opkomst van een lokaalgezinde beweging als politieke kracht. De betrekkingen tussen de uitvoerende en de wetgevende macht bleven gespannen, waarbij oppositieleden een obstructiepolitiek voerden en gingen filibusteren om regeringsinitiatieven vertraging te doen oplopen. De wetgevende raad is er bijvoorbeeld voor de tweede keer niet in geslaagd het wijzigingsvoorstel voor de wet op de auteursrechten goed te keuren. Dit bracht de pogingen van de regering om Hongkong tot een regionaal knooppunt voor intellectuele-eigendomsrechten te maken, ernstig in gevaar, aangezien de huidige wetgeving van voor het internettijdperk dateert.

De zaak van de **vijf uitgevers** die sinds eind 2015 zijn vermist, bleef onopgelost in 2016. Vier van hen keerden in de loop van het jaar naar Hongkong terug, hoewel de omstandigheden van hun verdwijning nooit zijn opgeklaard. Gui Minhai, die Zweeds staatsburger is, wordt nog steeds vastgehouden in China zonder formeel in staat van beschuldiging te zijn gesteld. Drie van de teruggekeerde uitgevers verklaarden dat zij vrijwillig naar continentaal China waren

gegaan om hun medewerking te verlenen aan een onderzoek, terwijl Lam Wing Kee in het openbaar verklaarde dat hij was ontvoerd en acht maanden lang door de veiligheidsdiensten van continentaal China was ondervraagd. Diverse uitgevers namen deel aan "bekenentissen" op televisie. De EU heeft bij herhaling haar bezorgdheid uitgesproken over dergelijke praktijken.

De EU heeft deze kwestie diverse keren ter sprake gebracht bij de autoriteiten van zowel Hongkong als Peking. Op 7 januari heeft de woordvoerder van hoge vertegenwoordiger/vicevoorzitter Mogherini een verklaring uitgegeven¹ waarin deze zaak als "uiterst zorgwekkend" werd omschreven. Op 4 februari heeft het Europees Parlement een resolutie goedgekeurd waarin grote bezorgdheid werd uitgesproken over de verdwijningen² en op 23 november volgde een resolutie over de zaak Gui Minhai³.

De EU neemt deze zaak zeer ernstig op en hoopt dat dergelijke incidenten zich niet opnieuw zullen voordoen. Alle noodzakelijke stappen zouden moeten worden gezet om het vertrouwen in de rechtsstaat in Hongkong en in het beginsel "één land, twee systemen" te herstellen.

Een van de belangrijkste politieke ontwikkelingen in 2016 was de opkomst van **nieuwe politieke groeperingen** na de mislukte hervorming van het kiesstelsel en de "paraplubeweging" van Hongkong. Diverse radicale groepen, die vrij worden omschreven als "**lokaalgezind**", voeren campagne voor de bescherming van de belangen van Hongkong tegenover die van China, waarbij sommigen voor zelfbeschikking pleiten (Demosisto), anderen voor echte onafhankelijkheid (Hong Kong Indigenous Party, Hong Kong National Party). De Hong Kong National Party verklaarde dat zij naar onafhankelijkheid zou streven "met alle middelen", waarbij ook geweld in laatste instantie niet wordt uitgesloten. Volgens berichten in de media zijn er ten minste 21 lokaalgezinde groeperingen actief. Zowel de autoriteiten van Hongkong als de centrale autoriteiten van China hebben zich scherp uitgesproken tegen oproepen tot onafhankelijkheid of zelfbeschikking, omdat hierdoor de basiswet zou worden geschonden.

Op 8 februari, de eerste dag van het Chinese nieuwe jaar, braken ongeziene gewelddadige rellen uit in Hongkong tussen demonstranten en de politie. Ongeveer 500 demonstranten gooiden met stenen en stichtten brand, waarna de in het nauw gedreven politie twee waarschuwingsschoten afvuurde. De tien uur durende **rellen van Mong Kok** leidden tot 128 gewonden, waaronder 90 politieagenten. Van de 64 gearresteerde demonstranten werden 38 in staat van beschuldiging gesteld voor oproer (de beschuldigingen tegen 10 personen werden later geseponeerd). Vele demonstranten behoorden tot de lokaalgezinde groeperingen. De politie beschreef de rellen als georganiseerd en op voorhand gepland. De ongeziene geweldplegingen kunnen worden verklaard door sociale en politieke ontevredenheid, in het bijzonder bij jongeren.

¹ https://eeas.europa.eu/delegations/hong-kong/4962/statement-spokesperson-disappearance-individuals-associated-mighty-current-publishing-house_en

² <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2016-0045&language=EN>

³ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2016-0444&language=EN&ring=B8-2016-1256>

Oproepen tot zelfbeschikking en onafhankelijkheid waren te horen in de aanloop naar de **tussentijdse verkiezingen voor de wetgevende raad** in februari en tijdens de campagne voor de verkiezingen voor de wetgevende raad in september. De aanhangers van dergelijke radicale ideeën zijn niet zo talrijk in Hongkong, maar sociale en economische grieven, naast ontevredenheid over de traditionele politieke macht, blijken tot steun te leiden voor lokaalgezinde groepen. In dit verband herinnert de EU eraan dat zij achter het één-China-beleid blijft staan en de voortdurende tenuitvoerlegging van het beginsel "één land, twee systemen" in Hongkong blijft verdedigen.

In de tussentijdse verkiezingen van 28 februari kon een radicale, tegen continentaal-China gerichte inheemse kandidaat uit Hongkong een verrassende doorbraak realiseren met 15% van de stemmen. Hoewel de betrokkene er niet in slaagde een zetel in de wacht te slepen (die werd door een pan-democratische kandidaat behaald), was dit een hoogst significant resultaat, doordat het politieke geloofwaardigheid verleende aan een tot dan marginale politieke beweging.

Op 5 augustus namen duizenden personen deel aan de eerste betoging vóór onafhankelijkheid ooit. De organisatoren beweerden dat er 10.000 deelnemers waren, de politie telde echter 2.500 deelnemers.

Op 4 september werden er in Hongkong verkiezingen gehouden om de 70 leden van de wetgevende raad aan te wijzen. Ondanks het feit dat er geen algemeen stemrecht is, werden deze verkiezingen over het algemeen beschouwd als gevrijwaard van inmenging en het verkiezingsproces verliep over het algemeen ordelijk. Er was een recordopkomst van 2,17 miljoen kiezers (58% van de kiesgerechtigden).

Het regeringsgezinde kamp behield zijn meerderheid, maar het pro-democratische kamp is nu in staat om wetgeving te blokkeren waarvoor een tweederdemeerderheid nodig is. De verkiezingen waren een bevestiging van de toenemende politieke polarisatie in Hongkong en er werd een aantal lokaalgezinde kandidaten verkozen, die bijna 19% van de stemmen behaalden. De nieuwe wetgevende raad beleefde ook een belangrijke generatiewissel. Nagenoeg een derde van de nieuwe afgevaardigden zijn nieuwelingen en velen zijn een stuk jonger dan vroegere leden.

Op de verkiezingen kleefde echter de smet van de uitsluiting van zes pro-onafhankelijkheidskandidaten op betwistbare gronden. Dit heeft achteraf geleid tot een juridisch dispuut.

De nieuwe wetgevende raad ving aan met een chaotische **eedafleggingsceremonie**. Diverse afgevaardigden veranderden de formulering van de eed of zouden op een andere manier te weinig respect hebben betoond. In enkele gevallen werd meteen gevraagd de eed over te doen, anderen moesten de eed in een afzonderlijke zitting van de wetgevende raad overdoen.

In het geval van twee pas verkozen pro-onafhankelijkheidswetgevers, Sixtus Leung en Yau Wai-ching van Youngspiration, ontstond een specifiek probleem toen zij op radicale wijze beledigende taal tegenover continentaal China uitten. De regering leidde een rechterlijke

toetsing in om te verhinderen dat zij hun eed zouden overdoen en om hen bijgevolg te verplichten hun zetel op te geven.

De zaak was nog steeds hangende voor een rechtbank in Hongkong toen het Permanent Comité van het Nationaal Volkscongres besloot tussen te komen en een interpretatie van de bepalingen van de basiswet inzake eedaflegging (artikel 104) uitgaf. Deze interpretatie werd op 7 november door het Permanent Comité van het Nationaal Volkscongres unaniem goedgekeurd en bevatte de duidelijke boodschap dat Sixtus Leung en Yau Wai-ching hun eed niet opnieuw mochten afleggen en hun ambt niet mochten opnemen. Het daarop volgende vonnis van de rechtbank kwam tot dezelfde conclusie, hoewel de rechter erop wees dat dit het geval zou zijn geweest "met of zonder te verwijzen naar de interpretatie van het Permanent Comité van het Nationaal Volkscongres". Beide wetgevers werden ook in beroep in het ongelijk gesteld. Ondertussen werden zij opgeroepen hun zetel op te geven.

Hoewel het Permanent Comité van het Nationaal Volkscongres de bevoegdheid heeft om de basiswet te interpreteren, is het tijdstip van deze interpretatie in het reeds politiek geladen klimaat een reden tot bezorgdheid over de rechtsstaat en de onafhankelijkheid van het gerecht in Hongkong, en werd dit gezien als een vooruitlopen op het vonnis van de rechtbank.

Particulieren hebben diverse andere rechterlijke toetsingen ingeleid in verband met de eedaflegging van wetgevers, en de regering vroeg om de diskwalificatie van vier andere pro-democratische wetgevers. Deze zaken zijn nog hangende.

De laatste maanden van 2016 werden gekenmerkt door de voorbereidingen van de verkiezingen voor de regeringsleider. De huidige regeringsleider verraste vele waarnemers door aan te kondigen dat hij niet opnieuw kandidaat zou zijn. De verkiezingen voor de 1.194 leden van de **Verkiezingscommissie** werden op 11 december gehouden. Deze commissie moet de regeringsleider van Hongkong aanwijzen. De recordopkomst bedroeg nagenoeg het dubbele van 2011 (46% vergeleken met 27,6%). Hoewel de pan-democraten een veel beter resultaat boekten dan bij vorige verkiezingen, en over een zekere invloed zullen beschikken, behoudt het regeringsgezinde kamp nog steeds een erg comfortabele meerderheid.

Rechtsstaat en rechterlijke macht

Ondanks de bezorgdheid die is ontstaan naar aanleiding van het incident met de vijf vermiste uitgevers en de ophefmakende rechterlijke toetsingen, werd overigens de rechtsstaat geëerbiedigd en bleef het rechtsstelsel in 2016 functioneren op een hoog niveau. In de *Global Competitiveness Report 2016-2017*⁴ staat Hongkong als achtste gerangschikt voor gerechtelijke onafhankelijkheid. Vele juristen drukten hun bezorgdheid uit over de interpretatie van artikel 104 door het Permanent Comité van het Nationaal Volkscongres en hielden een protestbetoging, omdat dit volgens hen sedert de overdracht het ergste geval van inmenging vormde in het wettelijke stelsel van Hongkong.

⁴ http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf

Het handhaven van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en de volledige eerbiediging van de rechtsstaat zijn essentieel bij het hooghouden van een geloofwaardig democratisch bestuur in Hongkong, zijn status als een belangrijk internationaal zakencentrum en zijn ambitie om een steeds grotere rol te gaan vervullen als internationaal centrum voor arbitrage en bemiddeling.

Gelijke kansen, rechten en vrijheden

Hongkong geniet van een grote mate aan vrijheid. De vrijheid van meningsuiting, de persvrijheid en de vrijheid van informatie vormen een integraal onderdeel van de essentiële waarden van Hongkong, overeenkomstig het "één land, twee systemen"-beginsel. Zij zijn ook een vitaal onderdeel van de sterkte van Hongkong als wereldwijd zakencentrum. De EU roept alle belanghebbenden op om deze waarden te vrijwaren.

De **media**, ook de digitale media, bleven in grote mate vrij en konden uiteenlopende visies verkondigen. In toenemende mate ontstond evenwel de indruk - hetgeen ook werd vermeld in het jaarverslag van de journalistenvereniging van Hongkong (HKJA) - dat zowel de gedrukte als de digitale media aan zelfcensuur deden, in het bijzonder wanneer zij verslag uitbrachten over aangelegenheden met betrekking tot het Chinese vasteland. De journalistenvereniging verklaarde dat 2016 een "zeer moeilijk" jaar was geweest voor de persvrijheid en dat het "één land, twee systemen"-beginsel onder zware druk stond. De vereniging had kritiek op de tendens om personen met nauwe banden met Peking op sleutelposten te benoemen voor het beheer van lokale media. De aankoop van diverse media uit Hongkong door operatoren van het vasteland baarde tevens zorg. Hongkong klom met één plaats op tot plaats 69 in de *mondiale persvrijheidsindex van 2016*, hoewel de index een negatieve trend vertoonde. In november opende PEN International een centrum in Hongkong om de vrijheid van meningsuiting te verdedigen.

Na de verdwijning van de vijf uitgevers heeft naar verluidt een aantal boekenwinkels kritische publicaties jegens de leiders van China uit de rekken gehaald, een aantal sloot de deuren, en uitgevers maakten melding van storing bij het drukken, het opslaan en de distributie van publicaties.

In 2015 ontstond een grote controverse naar aanleiding van de benoeming van de universiteitsraden in verband met de **academische vrijheid** en het onafhankelijke bestuur van de instellingen voor hoger onderwijs. Dit leidde in de loop van 2016 tot herhaalde oproepen tot ontslag van de regeringsleider die van ambtswege kanselier is van alle universiteiten in Hongkong. Volgens talrijke academici brengt deze praktijk het onafhankelijke bestuur van de universiteiten in het gedrang en kan zij op de lange duur een gevaar betekenen voor de academische vrijheid in Hongkong.

Hongkong kent nog steeds geen alomvattende **wetgeving tegen discriminatie**. In januari heeft de commissie gelijke kansen een studie gepubliceerd over discriminatie op grond van seksuele geaardheid, waarin wijd verspreide discriminatie werd vastgesteld tegen lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders en interseksuelen. Toch is 55,7% van de bevolking

voorstander van wetgeving tegen discriminatie. De commissie gelijke kansen riep de regering op om een openbare raadpleging te starten over de inhoud van toekomstige wetgeving.

Na een langdurige openbare raadpleging en een periode van overleg over de herziening van de **wet tegen discriminatie**, diende de commissie gelijke kansen in maart aanbevelingen in bij de regering. De hoogste prioriteit gaat uit naar de rechten van gehandicapten, gelijke behandeling van vrouwen, discriminatie op grond van ras, nationaliteit, staatsburgerschap en residentiestatus, en gelijke bescherming voor samenwonenden.

Buitenlands huispersoneel, 300.000 ongeveer in getal, bleef te kampen hebben met een gebrek aan adequate arbeids- en sociale bescherming. Twee bepalingen strekken met name tot zorg: de verplichting tot inwonen en de "twee-weken-regel", die luidt dat buitenlands huispersoneel binnen twee weken na het einde van zijn contract nieuw werk moet vinden of moet worden uitgewezen. Voorts zijn de schuldsavernij en wanpraktijken van uitzendbureaus een punt van zorg. De regering heeft stappen gezet om deze problemen aan te pakken, meer bepaald door een niet-bindende gedragscode uit te geven, maar er is meer resolute actie nodig.

Mensensmokkel bleef een probleem, meer bepaald omdat er geen coherent wetgevend en beleidskader is. De regering heeft een taskforce opgezet om de zaak aan te pakken en werkt samen met de EU en andere leden van de internationale gemeenschap.

In 2016 is een verhit debat gevoerd over **vluchtelingen**. De uitlatingen van de regeringsleider ten overstaan van de media dat Hongkong zou kunnen overwegen uit het Verdrag tegen foltering te stappen om de instroom te stuiten van migranten die non-refoulement-bescherming opeisen, hebben voor ongerustheid gezorgd bij de lokale en internationale gemeenschap. Hongkong als zodanig is geen partij bij het Verdrag tegen foltering, maar is dat via de Volksrepubliek China. Diverse hooggeplaatste ambtenaren gaven daarna de verzekering dat Hongkong niet van plan was zich uit het verdrag terug te trekken. Toch is de regering van Hongkong van mening dat er een noodzaak is om de procedure voor het invoeren van non-refoulement te herzien, aangezien deze tot misbruik zou leiden en een achterstallige behandeling van ongeveer 10.000 zaken tot gevolg heeft gehad.

De corruptie werd beschouwd als onder controle, waarbij het **stelsel voor corruptiebestrijding** krachtig en weerbaar bleef functioneren. Hongkong kan zich beroemen op zeer hoge normen van transparantie en anticorruptiemaatregelen. De autoriteiten en de politieke en economische actoren erkennen dat transparantie van vitaal belang is voor Hongkong als internationaal zakencentrum, ook voor bedrijven van het vasteland.

Betrekkingen tussen Hongkong en continentaal China

Een deel van de samenleving van Hongkong is bezorgd om de geleidelijke erosie van de hoge graad van autonomie van Hongkong binnen de Volksrepubliek China en het tanende respect voor de waarden en de levenswijze van Hongkong binnen het "één land, twee systemen"-beginsel. De grootste uitdaging voor de betrekkingen van Hongkong met de Volksrepubliek China was de opkomst van radicale politieke tendensen in Hongkong en de interpretatie van artikel 104 door het Permanent Comité van het Nationaal Volkscongres. De termijn van 2047

vergroot alleen maar de maatschappelijke angst en onzekerheid in Hongkong met betrekking tot het "één land, twee systemen"-beginsel, ondanks herhaalde verzekeringen van Peking dat dit beginsel volledig zal blijven gerespecteerd en trouw ten uitvoer gelegd.

Na openbare beschuldigingen door een van de uitgevers dat hij door agenten uit het vasteland was ontvoerd, verzocht regeringsleider CY Leung de centrale regering van China schriftelijk om uitleg. De autoriteiten van Hongkong en de centrale regering van China hebben diverse onderhandelingsronden gehouden om tot een akkoord te komen over een grensoverschrijdend notificatiemechanisme voor inwoners van Hongkong die op het vasteland in hechtenis zijn genomen, en omgekeerd.

De voorzitter van het nationale volkscongres, Zhang Dejiang, bracht van 17 tot 19 mei een officieel bezoek aan Hongkong, naar aanleiding van de Gordel- en Route-top. Dit was het eerste bezoek van een hooggeplaatste beambte uit Peking na de mislukking van de politieke hervorming en de pro-democratische Paraplubeweging in 2014. Zhang trachtte de bevolking van Hongkong gerust te stellen in verband met de blijvende tenuitvoerlegging van het "één land, twee systemen"-beginsel. Hij zocht toenadering tot de pan-democraten van de oppositie, maar de opgelopen politieke spanningen hebben niet tot meer vruchtbare contacten geleid. Op het eind van het jaar kondigde de centrale regering van China aan dat zij terugkeervergunningen zou afgeven (waarmee reizen naar het vasteland mogelijk wordt) aan een aantal pan-democratische politici die deze nog niet hadden.

Economische ontwikkelingen

In 2016 werd voor het bbp van Hongkong een groei van 1,9%⁵ in reële termen opgetekend, na de expansie van 2,4% in 2015. De buitenlandse sector bleef onder de verwachtingen in de eerste helft van het jaar, ten gevolge van een verslapping van het mondiale handelsklimaat. De scherpe terugval van het toerisme uit continentaal China had ook een negatieve impact op de kleinhandel. In de tweede helft van 2016 herstelde de economie zich weer geleidelijk en steeg de export van goederen en diensten. De arbeidsmarkt kende volledige werkgelegenheid, met een laag werkloosheidscijfer van 3,4% in 2016. De inflatie bleef onder controle, waarbij de consumentenprijzen met 2,3% stegen in de loop van het jaar.

In zijn jaarlijkse beleidstoespraak van 13 januari 2016 kondigde regeringsleider CY Leung een reeks initiatieven aan om de economie te ontwikkelen, innovatie en technologie te stimuleren en het onderwijs en de gezondheidszorg te verbeteren. Hij legde bijzondere nadruk op de rol van Hongkong in het "Één gordel, één route" (OBOR)-initiatief van China en in het dertiende vijfjarenplan. Hongkong is van plan verder te streven naar vrijhandelsovereenkomsten, investeringsbevorderings- en investeringsbeschermingsovereenkomsten, omvattende akkoorden ter voorkoming van dubbele belasting en luchtvaartovereenkomsten met belangrijke handelspartners langs de Gordel en Route.

⁵ Tenzij anders wordt aangegeven zijn alle economische indicatoren over de Hongkongse economie afkomstig van de dienst voor bevolking en statistiek van Hongkong.

De fiscale begroting 2016-2017⁶ bevatte een aantal steunmaatregelen om bedrijven en inwoners te helpen het hoofd te bieden aan een verzwakkende economie en om de consumptie te bevorderen. De begroting stelde diverse financieringsregelingen en initiatieven voor om innovatie en technologie te bevorderen (met inbegrip van financiële technologie, fin-tech), te zorgen voor startende ondernemingen, industrieën te helpen nieuwe markten te vinden en de inspanningen te versterken om het OBOR-initiatief te bevorderen. Ondanks de voortdurende stijging van de openbare uitgaven de afgelopen jaren, heeft de SAR Hongkong aanzienlijke begrotingsoverschotten opgebouwd, met begrotingsreserves tot 935,7 miljard HKD op het eind van het begrotingsjaar 2016-2017, hetgeen overeenkomt met 37% van het bbp.

Volgens de blauwdruk die in het begin van het jaar is goedgekeurd, werkten de autoriteiten van Hongkong op diverse niveaus om de nationale "Één gordel, één route"-strategie uit te voeren. Er werd een stuurcomité opgezet onder leiding van de regeringsleider om strategieën en beleid te formuleren voor de deelname van Hongkong aan OBOR, tezamen met een specifiek daarvoor opgericht bureau. Parallel daarmee richtte de monetaire autoriteit van Hongkong in juli het faciliteringsbureau voor de financiering van infrastructuur op om Hongkong te promoten als een platform voor de financiering van infrastructuur. Op het gebied van regelgeving heeft Hongkong luchtvaartovereenkomsten en/of akkoorden ter voorkoming van dubbele belasting ondertekend met diverse landen langs de Gordel en Route (Malta, Servië, Letland) om voorbereid te zijn op mogelijke ontwikkelingskansen. Nog in voorbereiding zijn de onderhandelingen over vrijhandelsovereenkomsten met Georgië en de Maldiven, waardoor Hongkong hoopt zijn netwerk van vrijhandelsovereenkomsten uit te breiden naar Eurazië. In de loop van het jaar heeft een aantal officiële bezoeken plaatsgevonden naar OBOR-landen, naast promotionele activiteiten.

Hongkong was het tweede jaar op rij wereldleider voor beursintroductions, met een totaalcijfer van 24,8 miljard USD⁷. Meer dan 80% van de inkomsten werden toegewezen aan Chinese financiële instellingen van het vasteland. Hongkong handhaafde zijn concurrentievoordeel op Shanghai en Shenzhen als geprefereerd fondsenwervingscentrum voor Chinese bedrijven. De ontwikkeling van Hongkong als offshorecentrum voor de renminbi (RMB) kreeg echter te kampen met de voortdurende waardedaling van de Chinese munt. De RMB-liquiditeitspool en de RMB-transacties in Hongkong zijn ingekrompen, met name door de sterke verwachting van verdere waardedaling van de RMB. Hongkong bleef de belangrijkste proeftuin voor de hervorming van de Chinese kapitaalmarkt. Na de succesvolle start van het programma voor de verbinding tussen de beurzen van Shanghai en Hongkong in november 2014, werd op 5 december een tweede verbinding met de beurs van Shenzhen opgezet. De verbinding tussen de beurzen van Shenzhen en Hongkong maakt het voor internationale investeerders mogelijk om te handelen in 881 in Shenzhen genoteerde effecten, terwijl in aanmerking komende investeerders van het vasteland toegang hebben tot 417 effecten uit Hongkong. Deze regeling was opnieuw baanbrekend voor de inspanningen van China om het vertrouwen van de investeerders in de beurs te stimuleren na de crisis van de zomer van 2015, en het was een

⁶ Het begrotingsjaar van de SAR Hongkong loopt van 1 april tot 31 maart van het daarop volgende jaar.

⁷ Bron: Hong Kong Stock Exchanges and Clearing Ltd. (HKEx) persbericht, 20 december 2016.

belangrijke stap in de richting van de hervorming van de financiële markten. De monetaire autoriteit van Hongkong verklaarde dat beide partijen te gepasten tijde de haalbaarheid zouden onderzoeken van een verbinding van de obligatiemarkten.

Hoewel de financiële diensten floreerden en de positie van Hongkong als internationaal financieel centrum werd versterkt, kenden diverse sectoren van de economie (met name de haven en daarmee verband houdende sectoren en bedrijven) een verdere teruggang. De haven van Hongkong kreeg te kampen met groeiende druk van havens op het vasteland na de versoepeling van het zeescheepvaartbeleid van China door de toelating voor buitenlandse schepen om te laden en te lossen langs de kust van het vasteland. Ten gevolge daarvan verliest Hongkong geleidelijk aan zijn rol als overlaadpunt voor goederen van en naar het vasteland, hetgeen stond voor ongeveer 40% van de overslagvracht. Waar Hongkong tien jaar geleden de grootste containerhaven ter wereld was, viel het in 2015 terug op de vijfde plaats, na Shanghai, Singapore, Shenzhen en Ningbo⁸. In 2016 viel de doorvoer van containervracht in de haven van Hongkong terug met nog eens 2,2%.

De industriële structuur van de SAR Hongkong is sinds 1997 grotendeels onveranderd gebleven. Om de nieuwe uitdagingen van het digitale tijdperk aan te gaan streeft Hongkong ernaar zijn groeistrategie te heroriënteren door zich te begeven op het terrein van technologie en innovatie. In de beleidstoespraak en de fiscale begroting 2016-2017 reserveerde de regering de ongeziene som van 18 miljard HKD ter bevordering van innovatie en technologieontwikkeling, met inbegrip van 8,2 miljard HKD voor de ontwikkeling van industriële torengebouwen voor de re-industrialisering. Het in november 2015 opgerichte bureau voor innovatie en technologie moet de inspanningen van de sector op dit vlak sturen. In 2016 werd een proefproject gelanceerd voor een technologievoucherregeling ter waarde van 500 miljoen HKD om kleine en middelgrote ondernemingen financiële steun te verlenen om hun technologische capaciteit te vergroten. Andere geplande initiatieven omvatten een durfkapitaalfonds voor innovatietechnologie (ter bevordering van openbaar-particuliere partnerschappen) en het midstreamonderzoeksprogramma (voor universiteiten om onderzoek in commercieel succes om te zetten).

De regering van Hongkong heeft fin-tech aangewezen als een beloftevol gebied voor potentiële groei. In september kondigde de monetaire autoriteit van Hongkong een aantal beleidsinitiatieven op dit gebied aan, met inbegrip van het opzetten van een fin-tech centrum voor innovatie en een fin-tech testzone voor toezicht, waardoor snellere goedkeuringen van fin-tech-experimenten mogelijk worden. Er wordt gehoopt dat Hongkong Singapore en Tokio zal inhalen als het belangrijkste financiële centrum van Azië.

Grond en huisvesting

De vastgoedmarkt floreerde, waarbij de huizenprijzen een nieuwe piek bereikten in 2016. De prijzen voor woningen zijn sterk gestegen in de tweede helft van het jaar, vooral door de vraag naar kleine en middelgrote woningen. Als gevolg daarvan lagen de algemene prijzen

⁸ Bron: Marine Department, Hong Kong SAR Government.

voor woningen in december 2016 met 77% boven de piek van 1997⁹. Om de steeds stijgende vastgoedprijzen te bedwingen heeft de regering het zegelrecht met ingang van 5 november opgetrokken tot een standaardtarief van 15% voor herhaalde kopers en zakelijke kopers, ter vervanging van een progressieve belastingregeling waarbij het hoogste tarief 8,25% bedroeg. Ondanks deze maatregelen zijn de vastgoedprijzen buiten het bereik gebleven van velen, met name van de jongere generatie.

Dit heeft tot gevolg dat de beschikbaarheid van woningen een moeilijke kwestie blijft voor de regering van de SAR. Sommige wereldwijde overzichten rangschikken Hongkong als 's werelds duurste stad in termen van woningbezit¹⁰. De regering heeft een huisvestingsstrategie op de lange termijn opgezet om de volgende tien jaar 280.000 openbare woningen ter beschikking te stellen. Het voortgangsverslag 2016 wees erop dat er de volgende tien jaar een tekort zou ontstaan aan geschikte grond voor openbare huisvesting omdat het steeds moeilijker wordt genoeg grond te reserveren voor ontwikkeling. De zoektocht naar en de aankoop van geschikte grond voor de ontwikkeling van de huisvesting heeft voor grote verdeeldheid gezorgd, met name in landelijke gebieden waar eigenaren, huurders (of krakers) van braakland¹¹, dorpsbewoners en milieu-activisten potentieel tegenstrijdige belangen hebben. Het planningsproces is langer en ingewikkelder geworden ten gevolge van verzet vanuit diverse belangengroepen.

Aan de vraagzijde was een belangrijke ontwikkeling op de vastgoedmarkt de actieve deelname van bedrijven uit continentaal China, die steeds meer aanwezig zijn in Hongkong¹². Vastgoedontwikkelaars uit continentaal China namen deel aan 62% van de openbare aanbestedingen voor residentiële sites en verkregen in 2016 24% van de gegunde projecten¹³. Hun toegenomen activiteit op de openbare grondmarkt in Hongkong heeft voor sommige gronden de prijs opgedreven waardoor lokale ontwikkelaars uit de markt werden geprijsd. Chinese financiële instellingen en conglomeraten zijn ook dominante kopers geworden op de markt voor topkantoren. De uitstroom van kapitaal ten gevolge van de verbreding van de grensoverschrijdende investeringskanalen en de verwachtingen van een verdere waardedaling van de RMB tegenover de US-dollar hebben de vraag naar financiële instellingen uit het vasteland ondersteund.

Ondernemingsklimaat

Het ondernemingsklimaat in Hongkong kreeg in 2016 wat tegenwind. Kleine en middelgrote bedrijven, startende ondernemingen, buitenlandse bedrijven en een aantal individuele

⁹Bron: 2016 Economic Background en 2017 Prospects, Hong Kong SAR Government.

¹⁰ Volgens de twaalfde jaarlijkse demografische *International Housing Affordability Survey* van 2016 heeft Hongkong van 367 steden de duurste woningen, met gemiddelde woningprijzen die 19 maal het gemiddelde bruto jaarlijkse inkomen bedragen.

¹¹ Braakliggend land is vaak landbouwgrond in de landelijke nieuwe gebieden, in het bijzonder de relatief vlakke en meer toegankelijke gebieden. De grond is gebruikt geweest voor diverse ongeregelde industriële activiteiten zoals open opslag, back-upvoorzieningen voor de haven, industriële workshops, logistieke operaties, recyclingswerven, bouwmachines en materiaalopslag.

¹² Volgens de Hong Kong Census and Statistics Department is het aantal Chinese bedrijven uit het vasteland in Hongkong van 853 in 2012 gestegen naar 1.123 in 2016.

¹³ Bron: JLL, Hongkong.

personen ervoeren dat het onnodig complex en moeilijk was om een bankrekening te openen. Een aantal lokale en buitenlandse kamers van koophandel heeft de autoriteiten hierop attent gemaakt en erop gewezen dat deze praktijk in tegenstrijd is met de ambitie van Hongkong om als verbinding bij uitstek te fungeren tussen China en de wereld en een hotspot te zijn voor innovatie en startende bedrijven. Uiteindelijk is de monetaire autoriteit van Hongkong tussenbeide gekomen en heeft zij in september een circulaire naar alle banken gestuurd. Toch is de kwestie nog niet volledig opgelost.

De mededingingsordonnantie die in december 2015 in werking is getreden, lijkt geleidelijke veranderingen teweeg te brengen in de bedrijfspraktijk en bedrijfscultuur van Hongkong. Bijvoorbeeld hebben 19 handelsverenigingen in 2016 prijsbeperkingen of tarieven afgebouwd. De mededingingscommissie ontving ongeveer 1.900 klachten en aanvragen, waarvan 130 werden doorverwezen naar de tweede fase voor verder onderzoek. Vastgoed en vastgoedbeheer en professionele en technische diensten waren de twee belangrijkste betrokken sectoren. Een aantal klachten had betrekking op offertevervalsing die vaak voorkomt in de sector renovatie van gebouwen. In het derde kwartaal van 2016 heeft de mededingingscommissie een eerste voorstel gepubliceerd voor een groepsvrijstellingsverordening voor bepaalde lijnvaartvervoersovereenkomsten. Bepaalde specifieke aspecten van het systeem in Hongkong moeten daarin nog worden aangepakt, meer bepaald het gebrek aan een sector-overschrijdende fusieregeling, de afwezigheid van particuliere activiteit, en de vrijstelling van dekking voor statutaire organen.

Wat milieubeleid betreft, kondigde Hongkong een besluit aan om de lokale ivoorhandel in vijf jaar te laten uitdoven. Het relevante wetgevende amendement moet in de eerste helft van 2017 bij de wetgevende raad worden ingediend. In december presenteerde de regering de eerste strategie en het eerste actieplan van de stad om de biodiversiteit te beschermen en duurzame ontwikkeling te steunen; voor de eerste drie jaar wordt 150 miljoen HKD voor initiatieven inzake biodiversiteit vrijgemaakt.

Internationale verbintenissen

Hongkong heeft voortdurende vooruitgang geboekt met de uitvoering van de voorschriften inzake de automatische uitwisseling van inlichtingen over financiële rekeningen overeenkomstig de standaard van de OESO¹⁴. In juni keurde de wetgevende raad een ordonnantie goed met een wijziging van de binnenlandse wetgeving om het noodzakelijke wettelijke kader te creëren voor deze uitwisseling. Hongkong zal klaar zijn om met ingang van 2018 automatisch financiële gegevens uit te wisselen met Japan en het Verenigd Koninkrijk. Hongkong heeft ook 16 andere EU-lidstaten uitgenodigd om gesprekken aan te gaan tussen de bevoegde autoriteiten over akkoorden inzake de automatische uitwisseling van inlichtingen over financiële rekeningen en zal verder onderhandelen met meer lidstaten over belastingverdragen.

¹⁴ Hongkong sprak in september 2014 zijn steun uit voor de OESO-standaard, met het oog op initiële uitwisselingen met geschikte partners op wederzijdse basis tegen eind 2018.

In juni stelde Hongkong de OESO in kennis van zijn engagement om het pakket inzake grondslaguitholling en winstverschuiving ten uitvoer te leggen. Om te voldoen aan de OESO-vereisten is Hongkong van plan om medio 2017 de relevante wetwijzigingen bij de wetgevende raad in te dienen. Hiertoe startte de regering in oktober een overlegronde om te peilen naar opvattingen over de toepassing van de OESO-maatregelen tegen grondslaguitholling en winstverschuiving door bedrijven.

Hongkong heeft zijn regelgeving tegen witwassen en tegen de financiering van terrorisme verder versterkt. In maart heeft de bankvereniging van Hongkong al haar leden richtsnoeren gezonden (die werden voorbereid in overleg met de monetaire autoriteit van Hongkong) om het op handel gebaseerde witwassen van geld aan te pakken. Er wordt beweerd dat de huidige regelgeving van Hongkong niet alleen aantrekkelijk is voor handel en investeringen, maar ook voor illegale praktijken. De richtsnoeren hebben tot doel om de financiële instellingen te helpen om de brede beginselen van de ordonnantie tegen witwassen en de financiering van terrorisme van 2012 in werkbare interne procedures om te zetten. In december diende het veiligheidsbureau bij de wetgevende raad voorstellen in om de ordonnantie inzake de Verenigde Naties (terrorismebestrijding) te wijzigen, om rekening te houden met de recente aanbevelingen van de taskforce financiële activiteit tegen de financiering van terrorisme en om Resolutie 2178 van de VN-Veiligheidsraad ten uitvoer te leggen. De nieuwe maatregelen zullen een versnelde bevrozing mogelijk maken van tegoeden die toebehoren aan personen die verdacht worden van terrorisme en zullen verhinderen dat personen Hongkong verlaten of een andere staat binnenkomen met terroristische doeleinden.

Ondanks de regelgevende inspanningen heeft de reputatie van Hongkong als internationaal financieel centrum een deuk gekregen na de openbaarmaking van de "Panama Papers". Dit lek deed de vraag rijzen of Hongkong wel beschikt over effectieve regelgeving om misbruiken door offshorebedrijven tegen te gaan. Volgens het Internationaal Consortium van onderzoeksjournalisten was Hongkong de voornaamste markt voor Mossack Fonseca, het in Panama gevestigde advocatenkantoor dat zijn cliënten hielp hun tegoeden te beheren in geheime offshore-constructies. Een groot deel van de cliënten van het kantoor kwam uit Hongkong of via in Hongkong gebaseerde filialen. De autoriteiten van Hongkong voerden aan dat er geen binnenlandse wetgeving bestond die bedrijven of commerciële entiteiten verbod om bedrijven op te zetten buiten het rechtsgebied van Hongkong.

Bilaterale betrekkingen en samenwerking tussen de EU en Hongkong in 2016

De bilaterale betrekkingen tussen de EU en Hongkong werden in 2016 verder verdiept. Zoals de vorige jaren was de EU de voornaamste handelspartner van Hongkong na continentaal China¹⁵, terwijl Hongkong de 14e handelspartner van de EU was voor de handel in goederen, en een belangrijke partner voor de handel in diensten.

¹⁵ Deze rangschikking is gebaseerd op de handelsstatistieken van de dienst voor bevolking en statistiek van Hongkong.

Het bilaterale handelsverkeer in goederen tussen de EU en Hongkong is in 2016 aanzienlijk gestegen met 7,3% en bedroeg 53,2 miljard euro, met een handelsoverschot voor de EU ten belope van 16,8 miljard euro¹⁶, het op vier na hoogste externe handelsoverschot. In 2015 (het jaar met de meest recente gegevens) bedroeg de bilaterale handel in diensten 22,77 miljard euro, met een tekort van 506 miljoen euro voor de EU.

De wederzijdse investeringen bleven eveneens floreren. De EU was de derde grootste bron van buitenlandse directe investeringen in Hongkong in 2015, na de Britse Maagdeneilanden en continentaal China¹⁷. Hongkong is een van de tien belangrijkste investeerders in de EU. In 2015 hadden de directe investeringen uit de EU in Hongkong een omvang van 119,4 miljard euro. De instroom van buitenlandse directe investeringen uit Hongkong in de EU bedroeg 80,4 miljard euro¹⁸. Het aantal EU-bedrijven bedroeg 2.107, dit is zoals voorheen de grootste groep buitenlandse bedrijven die in Hongkong gevestigd zijn¹⁹.

Als het natuurlijke platform voor handel en investeringen tussen China en Europa heeft Hongkong alleen maar te winnen van toenemende investeringsstromen. In 2016 hebben de EU en Hongkong informeel onderzocht welke rol Hongkong kan spelen als investeringsplatform in het investeringsplan voor Europa en in het kader van het OBOR-initiatief.

De tiende vergadering van de gestructureerde dialoog tussen de Europese Unie en Hongkong in Brussel op 17 november heeft de volgende belangrijke resultaten geboekt.

- Beide partijen kwamen maatregelen overeen om de uitvoer van vlees en vleesproducten uit de EU te vergemakkelijken.
- Zij kwamen overeen de dialoog en de samenwerking inzake voedselveiligheid en gezondheidsgerelateerde kwesties voort te zetten.
- De EU en Hongkong verwelkomden de veelbelovende samenwerking in het kader van een pas opgerichte werkgroep inzake intellectuele eigendom en kwamen overeen deskundigen inzake investeringen van beide partijen te laten vergaderen en informatie te laten uitwisselen over recente ontwikkelingen van hun respectieve investeringsbeleid. Beide partijen kwamen voorts overeen hun goede samenwerking in de WTO nog te versterken.
- Zij besloten de handen in elkaar te slaan tegen de illegale handel in wilde dieren en planten.
- Zij informeerden elkaar over de uitvoering van maatregelen op het gebied van belastingtransparantie en tegen grondslaguitholling en winstverschuiving onder auspiciën van de G-20 en de OESO.

¹⁶ Bron: Comext, Eurostats referentiegegevensbank voor de internationale handel in goederen. Voorlopige gegevens, stand 14 februari 2017.

¹⁷ Bron: *External direct investment of Hong Kong in 2015*, Hong Kong Census and Statistics Department.

¹⁸ Bron: Eurostat en DG TRADE.

¹⁹ Bron: *2016 annual survey of companies in Hong Kong representing parent companies located outside Hong Kong*, Hong Kong Census and Statistics Department.

De EU en Hongkong hebben verder goed samengewerkt in het kader van het actieplan voor samenwerking inzake de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten door de douane. In maart werd een proefproject van zes maanden afgesloten waarin gegevens over detentiezaken op een veilige manier werden uitgewisseld en de statistieken inzake grensdetentie gezamenlijk werden geanalyseerd. Bij dit proefproject waren vijf luchthavens in de EU betrokken. In het licht van deze positieve ervaring besloten de EU en Hongkong om hun samenwerking ruimer op te vatten, meer bepaald door er meer EU-luchthavens bij te betrekken.

Om de bilaterale handel verder te faciliteren hebben de EU en Hongkong een werkplan vastgesteld dat kan leiden tot de wederzijdse erkenning van hun respectieve programma's voor gecertificeerde bedrijven (AEO's - Authorised Economic Operators).

Wat betreft onderzoek en innovatie, waren er in 2016 positieve ontwikkelingen zoals de samenwerkingsregeling tussen de Europese Commissie en de Hong Kong Research Grants Council die in 2015 werd opgezet ter bevordering van de samenwerking voor gezamenlijke academische onderzoeksprojecten in de context van het kaderprogramma van de EU Horizon 2020. In september heeft de Research Grants Council de eerste som van 2 miljoen HKD toegekend voor een project van de polytechnische universiteit van Hongkong. In oktober werd een tweede uitnodiging tot het indienen van voorstellen gepubliceerd in het kader van Horizon 2020 voor 2016-2017.

Als onderdeel van haar agenda voor een billijke belastingheffing op mondiaal niveau heeft de EU haar werk voortgezet aan een gemeenschappelijke EU-lijst van niet-coöperatieve belastingjurisdicties. Er werd een "scorebord van indicatoren" opgesteld op basis van een vooronderzoek van alle niet-EU-landen. Het scorebord is geen voorlopige EU-lijst en houdt geenszins een oordeel in over niet-EU-landen. Hongkong werd als risico gemarkeerd op het vlak van transparantie en de preferentiële regeling vennootschapsbelasting. Parallel daarmee werden de inspanningen opgevoerd, met name door de ondertekening van bilaterale overeenkomsten tussen de bevoegde autoriteiten voor de automatische uitwisseling van financiële informatie met het VK en Japan, gebaseerd op het OESO-model. De EU heeft nagenoeg alle lidstaten benaderd met het oog op de ondertekening van bilaterale overeenkomsten tussen de bevoegde autoriteiten, omvattende akkoorden ter voorkoming van dubbele belasting en verdragen inzake de uitwisseling van informatie betreffende belastingzaken. Een aantal lidstaten heeft positief gereageerd, van anderen wordt nog een reactie verwacht.

De betrekkingen tussen de EU en Hongkong op het gebied van de financiële diensten werden versterkt door het nieuwe jaarlijkse Forum EU-Azië-Stille Oceaan dat zijn openingszitting in oktober in Singapore heeft gehouden. Alle leden van het regionale comité Azië-Stille Oceaan van de Internationale Organisatie van Effectentoezichthouders, de Europese Commissie (vertegenwoordigd door het directoraat-generaal Financiële stabiliteit, financiële diensten en kapitaalmarktenunie) en de Europese Autoriteit voor effecten en markten vergaderden om informatie en inzichten uit te wisselen over het beleid en over regelgevende ontwikkelingen. Hongkong werd vertegenwoordigd door zijn commissie Effecten en termijncontracten. Het doel van het forum is informatie uit te wisselen over bestaande regelgevende kaders en

toekomstige ontwikkelingen, met aandacht voor de mogelijkheden om de samenwerking in Azië en de Stille Oceaan op het gebied van financiële diensten te versterken. Het is ook de bedoeling dat de Europese Commissie en de autoriteiten van Azië en de Stille Oceaan vergelijkbare besluiten treffen. Daarnaast worden beleidsprioriteiten vastgesteld voor de mondiale regelgevende agenda.

De handelsbelangen van de EU in Hongkong worden behartigd door de Europese Kamer van Koophandel, een "Kamer van kamers" waarin de 15 Europese Kamers zijn vertegenwoordigd die in Hongkong (en 1 in Macau) gevestigd zijn. De Europese Kamer van Koophandel functioneert met vijf ondernemingsraden per sector (automobiel, bescherming van merken, energie en milieu, financiële diensten, informatie, communicatie en technologie). De Kamer werkt nauw samen met het Bureau van de Europese Unie in Hongkong en Macau om de dialoog met de regering te bevorderen. De Kamer heeft zich in 2016 ook verder ingezet voor de tenuitvoerlegging van het European Union Business Information Programme dat tot doel heeft het economische partnerschap en de commerciële samenwerking met Hongkong en Macau te versterken, waarbij wordt gezorgd voor een sterkere en beter gecoördineerde vertegenwoordiging van het Europese bedrijfsleven en zijn belangen in Hongkong en Macau.

De diplomatieke missies van de EU en de lidstaten bleven in Hongkong samenwerken om het profiel van de EU aan te scherpen. Met het oog hierop organiseerde het Bureau van de Europese Unie in Hongkong "dialoog"-ontmoetingen tussen de EU-missiehoofden, hooggeplaatste leden van de regering van Hongkong, de wetgevende raad en de rechterlijke macht en andere leidinggevendenden, ook uit het bedrijfsleven. De EU en Hongkong hebben samengewerkt om contacten van persoon tot persoon te verbeteren, meer bepaald op het gebied van de academische samenwerking, studentenmobiliteit, cultuur en creatieve industrieën.

De diplomatieke missies en culturele instituten van de EU hebben samengewerkt met de lokale partners voor talrijke activiteiten die mensen bij elkaar brengen, zoals een EU-filmfestival, het Europese hoger-onderwijspaviljoen op een grote onderwijsbeurs, de Europese Dag van de talen, een schoolkalenderwedstrijd, en diverse evenementen in verband met de mensenrechten, waaronder een tweedaagse workshop over mensenhandel en een conferentie over rechten van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders en interseksuelen en de vrijheid van godsdienst. De EU wil deze gelegenheid aangrijpen om verder samen te werken met de regering, de maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven voor het bevorderen van gedachtewisselingen over rechten en vrijheden.

Het academische EU-programma in Hongkong (EUAP), een consortium waarvan de Baptistenuiversiteit van Hongkong, de universiteit van Hongkong, de Chinese universiteit van Hongkong en de Lingnan-universiteit deel uitmaken, bleef bijdragen tot een versterking van de betrekkingen tussen de EU en Hongkong door middel van academische werkzaamheden en het opbouwen van netwerken met lokale, regionale en Europese partners. Het EUAP startte een reeks evenementen inzake casestudies over Europese slimme steden en organiseerde het conferenties en seminars. Het EUAP heeft ook een unieke simulatie van EU-

beleidvorming en politiek, "Model EU", georganiseerd, waarbij studenten de rol spelen van staats- en regeringsleiders van de EU-lidstaten op een bijeenkomst van de Europese Raad.

In 2016 vond een aantal bezoeken op hoog niveau vanuit de EU-instellingen plaats. Vanuit de Europese Commissie was er een bezoek door vicevoorzitter Jyrki Katainen in juli (die een ontmoeting had met de regeringsleider, de eerste secretaris en de financiële secretaris) en door commissaris Phil Hogan voor landbouw en plattelandsontwikkeling in november. Het bezoek van commissaris Hogan effende de weg voor een akkoord over maatregelen om de vleesexport uit de EU naar Hongkong te vergemakkelijken.